

ANJA BREIEN

OG KORTFILMEN ANJA BREIEN AND SHORT FILM

DET HAR BLITT EN TRADISJON AT KORTFILMFESTIVALEN SAMARBEIDER MED NORSK FILMINSTITUTT OM Å PRESENTERE EN BETYDLIG NORSK KORT- OG DOKUMENTARFILMSKAPER. I ÅR ER TUREN KOMMET TIL EN AV VÅRE MEST ANERKJENTE FILMSKAPERE - ANJA BREIEN. KJERSTI ALVER VIL PRESENTERE ANJA BREIEN OG KORTFILMENE HENNES I RETROSPEKTIV FORDELT PÅ TRE PROGRAMMER.

JAN ERIK HOLST og KJERSTI ALVER for Norsk filminstitutt og Kortfilmfestivalen

Anja Breien (f. 1940) er en av de få europeiske filmkunstnere som tør veksle mellom ulike gener som fiksjon og dokumentar, spillefilm og kortfilm. Hun har i 9 spillefilmer og 11 kortfilmer vist at hun er en av Norges fremste, aktive filmregissører. Internasjonal litteratur rangerer henne på linje med Arne Skouen, Henning Carlsen, Risto Jarva, Vilgot Sjøman og andre skandinaviske filmkunstnere i Bergmans kjølvann.

Anja Breien var første norske kvinne som gikk på filmskole. Hun søkte regi-linjen, men ble plassert på linjen for script- og kontinuitet. På den tiden var det *der* kvinner hørte hjemme. Likevel klarte Anja Breien å komme over til regi-linjen. Der var hun eneste kvinne blant 19 mannlige regi-studenter, blant dem Theo Angelopoulos og Jean-Jacques Annaud.

DEN «NYE» NORSKE BØLGEN

Peter Cowie, Varietys kjente publisist og redaktør av International Film Guide, omtaler henne som dogme-regissør 20 år før dogmen med filmen *Hustruer* (1975). Hun har skrevet de fleste av sine filmer i samarbeid med medforfattere og har også adaptert litteratur til film med *Den allvarsamma leken* (1977).

The co-operation between the Norwegian Short Film Festival and the Norwegian Film Institute to present a prominent Norwegian director of short films and documentary films has become tradition. This year, the honour is given to one of our most recognised filmmakers - Anja Breien. Kjersti Alver will present Anja Breien and her films in a retrospective that consists of three programmes.

Anja Breien (b. 1940) is one of few European film artists who dares to alternate between different genres, like fiction films and documentaries, feature films and short films. In her nine feature films and eleven shorts, she has proven to be one of the foremost directors working in Norway today. International critics have ranked her as the equal of Arne Skouen, Henning Carlsen, Risto Jarva, Vilgot Sjøman and other Scandinavian directors that emerged in the wake of Bergman.

Anja Breien was the first Norwegian woman to attend film school. She applied for the director's section, but was placed in the section for script and continuity. That was where women belonged in those days. However, Anja Breien managed to get herself transferred to the director's section, where she was the lone woman among nineteen male students, including Theo Angelopoulos and Jean-Jacques Annaud.

ANJA BREIEN sammen med fotograf **HALVOR NÆSS** under opptak av langfilmene *Voldtekt* (1971) og *Hustruer 10 år etter* (1985). Halvor Næss har også fotografert Anja Breiens kortfilmer, *Solvorn* (1997) og *Uten tittel* (2005).

Anja Breien var med på å innlede den «nye» norske bølgen i 1970, ti-tolv år etter at den franske startet, med den sosialt kommenterende filmen *Voldtekt* og kortfilmen *17. mai – en film om ritualer*. Hun startet, sammen med andre fra samme generasjon, det kollektive produksjonsselskapet Vampyrfilm. Selskapet kom til å produsere flere av hennes kortfilmer.

Sin faglige bakgrunn har hun fra filmskolen IDHEC i Paris (1962–1964) og som script for Henning Carlsen på *Sult* (1966). Allerede i *Vokse opp* (1967) viste Anja Breien sin visuelle stil og fortellerteknikk, som kombinerte store oversiktsbilder med en distanserende teknikk som inviterte tilskueren til aktivt å delta i fortellingen. Tablåene i den norske natur og Jan Johanssons musikk gjorde denne kortfilmen til en liten klassiker.

SOSIALT ENGASJEMENT

Anja Breiens filmunivers består av svært ulike filmer. Men et klart samfunnmessig engasjement finnes i dem alle, også de historiske, hvor tema trekkes fram til den dagsaktuelle situasjonen. Felles for alle filmene er også den kvinnelige forankringen, det kontrollerte, noen ganger forsiktige regi-grep kombinert med en løsslapphet i situasjoner og replikker.

Anja Breien er en spillefilmregissør som ofte vender tilbake til kortfilmen. Allerede i 1971 laget hun *Ansikter – en film om Edvard Munch*, og i 1974 laget hun *Mine søsken goddag* – en film om grafikerne Arne Bendik Sjur. Det radikale, sosialt engasjerte filmarbeidet hun hadde presentert i *Voldtekt* ble videreført i kortfilmene *Murer rundt fengselt* (1972), *Herbergister* (1973) og *Gamle* (1975).

Det går flere år før hun igjen laget en kortfilm. I 1989 laget hun dokumentarfilmen *Fjellet* om sin far, multikunstneren Hans Breien. Årene etter kom vi til å se en eksplosjon av filmer som på en eller annen måte speiler regissørens private relasjoner. Filmen *Fjellet* var kanskje en forløper for disse?

PRISBELØNNET

Etter å ha laget 8 spillefilmer fra 1975 til 1996, søkte Anja Breien seg igjen til kortfilmen. I 1997 laget hun *Solvorn*, som ble tatt ut til Berlin-festivalens kortfilmkonkurranse. Den neste filmen, *Å se en båt med seil*, fra 2001 ble også tatt ut til kortfilmkonkurransen og vant PRIS UIP Berlin for beste europeiske kortfilm. Senere fikk den også pris for «Best live action short» ved Toronto Filmfestival.

Anja Breien har mottatt mange priser nasjonalt og internasjonalt for sine filmer. Hun har også fått Aamot-statuetten og var den første som fikk Arne Skouens ærespris utdelt av ham selv. Breien har hatt flere homage-serier ved utenlandske festivaler, nå sist i 2003 i La Rochelle i Frankrike. Og her i Grimstad vil vi i tillegg til dette programmet også lansere en DVD med Anjas kortfilmer, der også hennes siste kortfilm, *Uten tittel*, er med.

Støttet av/Supported by:

THE «NEW» NORWEGIAN WAVE

Peter Cowie, a well-known writer for *Variety* and the editor of *International Film Guide*, describes her, after *Wives* (1975), as a Dogme director twenty years before Dogme arrived. She has co-written most of her films, and has also adapted literature to film in *Games of Love and Loneliness* (1977).

Anja Breien also helped start the «new» Norwegian wave in 1970, some ten years after the French one, with her socially aware feature film *Rape* and the short *May 17th – A Film About Rituals*. Along with some others from her generation, she founded the collective production company Vampyrfilm, which would produce several of her short films.

She received her film education at the film school IDHEC in Paris (1962–1964) and as a continuity person for Henning Carlsen on *Hunger* (1966). *Already in Growing Up* (1967), Anja Breien demonstrated her visual style and storytelling method, which combined long shots with a distancing technique that invited the audience to become active participants in the story. The tableaux of Norwegian nature and Jan Johansson's music made this short film a minor classic.

SOCIAL AWARENESS

Anja Breien's universe consists of films that are very different. But a clear social awareness is common to all, including the historic films, in which the theme also reflects on contemporary society. A common feature of all her films is also their awareness of female themes, as well as a controlled, sometimes cautious directing style, combined with a lack of restraint regarding situations and dialogue.

Anja Breien is a feature film director that often returns to the short film. As early as 1971, she made *Faces – a film about Edvard Munch*, and 1974 she made *Brothers and Sisters, Hello* – about the graphic artist Arne Bendik Sjur. Her politically radical, socially aware attitude from *Rape* was continued in her shorts *The Walls Around The Prison* (1972), *Shelter* (1973) and *Old People* (1975).

Her next short did not appear until 1989. *The Mountain* was a documentary about her father, Hans Breien, who was an artist working in many fields. The following years saw an explosion of films that, in one way or another, explored her private relations. Perhaps *The Mountain* was a precursor to these?

AN AWARDWINNER

After eight feature films from 1975 to 1996, Anja Breien returns to the short film. In 1997 she makes *Solvorn*, which is selected for the main competition at the Berlin festival. Her next film, *To See a Boat in Sail* (2001), is also selected for the Berlin short film competition and wins that festival's prize for best European short film. Later, it also wins the prize for best live-action short film at the Toronto Film Festival.

Anja Breien has received many awards in Norway and abroad for her films. She has also received the Aamot Statuette and was the first winner of the Arne Skouen Special Award, presented by Skouen himself. Anja Breien has been honoured with several retrospectives at international festivals, most recently in 2003 at La Rochelle in France. Here in Grimstad, in addition to this retrospective, we will also release a DVD containing Anja's short films, including her most recent one, *Untitled*.

INTERVJU MED ANJA BREIEN 22.12.04

Beta SP | 20 min
Norge | 2005

Intervju/Interview	Kjersti Alver
Foto/Camera	Morten Skallerud
Klipp/Edit	Kjell Rogne
Prod/Prod	Norsk filminstitutt Arkivet
Takk til/Thanks to	Thore Engebretsen Karin Hansen Barth

Intervju med Anja Breien i forbindelse med utgivelsen av en samle-DVD med alle hennes kortfilmer. Hun forteller om hvorfor hun ble regissør, filmskolen i Paris, kortfilmene og framtiden.

This is an interview with Anja Breien in connection with the release of a DVD containing her entire output of short films. She talks about why she became a film director, attending film school in Paris, her short films and the future.

VOKSE OPP – SAGNET OM RYPA I JUSTEDALEN

Growing Up – The Legend of the
Justedalen Grouse

35 mm (1:1,66) | 30 min
Norge | 1967

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Foto/Camera	Edouard Bois de Chesne
Klipp/Edit	Anja Breien
Musikk/Music	Jan Johansson
Lyd/Sound	Svein Ellefsen Kåre Furuholmen
Med/With	Mai Karin Gjerde
Prod. leder	Kjell Billing
Prod/Prod	Norsk film A/S
Fin/Fin	Norsk film A/S

For å bane vei for nye folk tok Norsk film A/S initiativ til episodefilmen *Dager fra 1000 år*, hvor hver av de tre episodene skulle være en regidebut. *Vokse opp* er første episode og bygger på et sagn fra da svartedauden herjet Norge. I den isolerte fjellbygda Justedalen overlevde bare én liten jente pesten.

To pave the way for new talent, Norsk Film A/S produced the episode film *Days from a Thousand Years*, in which each of the three parts was directed by a first-time filmmaker. *Growing Up* is the first episode and is based on a legend from the time Norway was devastated by the Black Death. In an isolated rural valley called Justedalen, only a little girl survived.

17. MAI - EN FILM OM RITUALER May 17th - A Film about Rituals

Beta SP | 12 min
Norge | 1969

Regi/Direction Anja Breien
Manus/Screenplay Anja Breien
Foto/Camera Erling Thurmann-Andersen
Halvor Næss
Per Foss
Klipp/Edit Anja Breien
Lyd/Sound Gunnar Svensrud
Prod. leder Laila Tuhus
Fin/Fin Norsk kulturfond og
Oslo Kinematografer
Prod/Prod Vampyrfilm A/S

Priser/Awards 1970 Mention i
Oberhausen
1970 Kulturrådets
pris på 30 000 kr

Vår nasjonaldag 17. mai har med årene utviklet seg til å bli en dag preget av ritualer og fraser, som kanskje ikke lenger har så mye innhold for folk flest. Filmen viser oss noen av disse ritualene vi kjenner så godt, så vi kan humre over 17. mai og oss selv.

Over the years, our national day of independence on the May 17 has developed into an event characterised by rituals and clichés, which may not mean much to the people any longer. This film highlights some of these well-known rituals, enabling us to smile at May 17 and ourselves.

ANSIKTER Faces

Beta SP | 7 min
Norge | 1969

Regi/Direction Anja Breien
Manus/Screenplay Anja Breien
Foto/Camera Halvor Næss
Klipp/Edit Anja Breien
Musikk/Music Jan Garbarek
Stemmer/Voices Claes Gill
Fin/Fin Oslo Kinematografer
Prod/Prod Norsk Film A/S

Priser/Awards 1970 Sølvmedalje og
diplom ved
Kunsthifestivalen i
Venezia

Utgangspunktet for filmen er et dikt den danske lyrikeren Poul Borum skrev etter å ha vært på Munch-museet for første gang. Filmen baserer seg på ansiktene i Edvard Munchs bilder. Claes Gill leser diktet og musikken er ved Jan Garbarek.

Inspired by a poem written by the Danish poet Poul Borum after his first visit to the Munch Museum in Oslo, this film is based on the faces in Munch's paintings. Claes Gill reads the poem and the music is by Jan Garbarek.

MURER RUNDT FENGSELET

The Walls Around the Prison

Beta SP | 12 min
Norge | 1972

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Foto/Camera	Halvor Næss
Klipp/Edit	Anja Breien
Fin/Fin	Norsk Film A/S Anja Breiens prispenget for 17. mai-filmen
Prod/Prod	Norsk Film A/S Vampyrfilm A/S

Murer rundt fengslet er en debattfilm om fengselsvesenet – om de innsattes situasjon – sett innenfra og utenfra. Anja Breien går rett inn i avisdebatten på den tiden og gir noen hver noe til ettertanke. På denne tiden er Anja Breien befestet som en av våre dyktigste og skarpeste samfunnskritikere.

A film about the prison system – about the living conditions of inmates – as seen from both inside and outside. The film is intended as a direct contribution to the public debate raging in the newspapers at the time, and ought to give many people pause for thought. By this time, Anja Breien has established herself as one of our best and sharpest critics of society

HERBERGISTER

Shelter

Beta SP | 20 min
Norge | 1973

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Stillbilder/Stills	Anja Breien
Fin/Fin. by	NRK

Anja Breien går inn i herbergistenes vanskelige sosiale situasjon med boligforhold som gjør tilværelsen enda vanskeligere for nedbrutte mennesker; ut kl 08.00, ingen jobb og uten fast bopel. Oppgir du herberget, kan du være sikker på ikke å få jobb. Uten å moralisere eller trekke slutninger, belyser filmen et sammensatt problemkompleks, sett fra herbergistenes egen situasjon.

Explores the social conditions of people staying at a shelter. The difficult living conditions make these broken people's lives even more miserable. They have to leave the shelter at 8:00 a.m., with no job and no permanent address. If they try to manage without the shelter, they are unable to get a job. The film explores a complicated problem, as seen from these people's own viewpoint.

MINE SØSKEN, GODDAG

Brothers and Sisters, Hello

Beta SP | 11 min
Norge | 1974

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Foto/Camera	Halvor Næss
Klipp/Edit	Anja Breien Ola Solum
Effekter/Effects	Trygve Rasmussen
Lyd/Sound	Magne Mikkelsen
Fin/Fin	Norsk Kulturfond Oslo Kinematografer
Prod/Prod	Vampyrfilm A/S

Filmen følger kunstneren Arne Bendik Sjur inn i hans billedverden. Sjur ønsker med sin grafikk å berøre menneskenes liv, vår angst og fremmedhet overfor hverandre. Man kan finne noe av angstbildene fra ekspresjonistisk kunst i hans arbeider, sammen med trolldom og fantasi. Filmatiseringen ble den gang omtalt som rystende.

We follow the artist Arne Bendik Sjur into his own pictorial world. With his graphic art, Sjur wants to touch people's lives, our fears and feelings of alienation towards each other. Some images of angst from expressionist art can be rediscovered in his works, along with sorcery and imagination. When it was released, this film was referred to as shocking.

GAMLE Old People

Beta SP | 34 min
Norge | 1975

Regi/Direction	Anja Breien Espen Thorstenson
Manus/Screenplay	Anja Breien Espen Thorstenson
Foto/Camera	Halvor Næss
Klipp/Edit	Espen Thorstenson
Lyd/Sound	Svein Hovde
Fin/Fin	KUD
Prod/Prod	Vampyrfilm A/S

Om hvordan det er å være gammel i Oslo: ensomheten, dårlige servicetiltak og lite gjennomtenkte aldersboliger. Gjennom en rekke portretter og intervjuer får vi et krast innblikk i de gamles verden.

About being old in Oslo: loneliness, bad service measures, ill-conceived housing for the elderly. Through several portraits and interviews, the film teaches us a hard lesson about the lives of old people.

FJELLET The Mountain

Beta SP | 20 min
Norge | 1989

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Foto/Camera	Eric Arguillere Anja Breien
Klipp/Edit	Anja Breien
Prod. leder	Kirsten Bryhni
Lyd/Sound	Magne Mikkelsen Erik Ryr
Med/With	Hans og Anja Breien
Fin/Fin	Alexander Røsler v/ Kortfilmavdelingen på Norsk Film A/S
Prod/Prod	Alexander Røsler v/ Kortfilmavdelingen på Norsk Film A/S

En dokumentarfilm om Anja Breiens far, multikunstneren Hans Breien. I årene etter denne dokumentaren kom vi til å se en eksplosjon av dokumentarfilmer som på en eller annen måte spiller regissørens private relasjoner. Filmen *Fjellet* var kanskje en forløper for disse? Det er første gang denne filmen blir vist.

This is a documentary about Anja Breien's father, Hans Breien, an artist that worked in many art forms. The following years saw an explosion of documentaries that, in one way or another, explored Breien's private relations. Perhaps this film was a precursor of these? This is the first ever screening of this film.

SOLVORN

35 mm | 9 min
Norge | 1997

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien
Foto/Camera	Halvor Næss
Klipp/Edit	Jon Jerstad
Musikk/Music	Dugnadsvalsen Pasjonssalme Blonde nætter
Lyd/Sound:	Jon Jerstad Sturla Einarson
Stemme/Voice	Anja Breien
Prod/Prod	Elan-Film AS
Fin/Fin	Norsk Filminstitutt ved Kjersti Alver

Anja Breien kom over en eske med glassplate-negativer som hennes farmor hadde fotografert, mange av dem med fjernutløser. Breien laget kontaktkopier av dem og oppdaget et poetisk talent. Denne filmen er et forsøk på å få tak i en flik av farmorens liv, av familiens liv – et forsøk på å fange en glemt fortid. Kan vi huske andres minner?

Anja Breien discovered a box containing glass plate negatives taken by her paternal grandmother, many of them shot with a distance release. Breien made contact prints from these negatives and uncovered her grandmother's talent for poetry. This is an attempt to retrieve a small piece of her grandmother's life – an effort to capture a forgotten past. Is it possible to remember other people's memories?

Å SE EN BÅT MED SEIL

Too See a Boat in Sail

35 mm | 11 min
Norge | 2000

Regi/Direction	Anja Breien
Manus/Screenplay	Anja Breien Yrjan Svarva
Foto/Camera	Sten Holmberg
Klipp/Edit	Trygve Hagen
Musikk/Music	Harold Budd Brian Eno Roger Eno de Curtis
Lyd/Sound	Sturla Einarson
Dekor/Design	Anne Siri Bryhni
Med/With	Sylfest Størlie Henrik André Skogstad
Prod/Prod	Laila Mikkelsen for Film Fønix AS
Fin/Fin	Norsk filminstitutt ved Eva Dahr og Norsk Film AS

Et værbitte ansikt, en gammel mann på ski i Rondane ... neapolitansk sang, musikk over snøen – minner om barndommens somre, en båt – Landskapet er snødekt nå – en båt her, i snøen ... Hva skjer?

A weather-beaten face, an old man skiing near Rondane Mountain ... Neapolitan song, music across the snow – childhood memories of summer, a boat – The landscape is now covered in snow – a boat here, in the snow ... What is going on?